

17. AFDELING: Dokumenter, originale og kopier, af betydning for De stærke Jyders historie.

PLACERINGSSYMBOLER – SE FORAN I HOVEDREGISTRET! SYMBOLERNE ER ANFØRT NEDENFOR MED FED SKRIFT.

Løbenr. 1.

HB Titel: *Øster Snede sogn. Uddrag af skolekommissions Protocol 1816-1844.*

25 maskinskrevne A4-ark, forsynet med rød rygskinne.

Afskrevet af Therkel Hansen, der også har skrevet indledning og de forbindende afsnit mellem afskrifterne.

Tillige i kopi.

Løbenr. 2.

HB Titel: *Uddrag af Skoleprotocol 1844-1910. Skolekommissions Protocol.*

13 maskinskrevne A4-ark, forsynet med rød rygskinne.

Afskrevet af Therkel Hansen, der også har skrevet indledning og de forbindende afsnit mellem afskrifterne.

Tillige i kopi.

Løbenr. 3.

HB Titel: [*Håndskrevet afskrift af skrivelser 1839-1844 om undervisning af De Opvakes børn.*]

2 dobbeltark, folioformat.

Ukendt afskriver.

Indeholder følgende skrivelser:

1. Protest mod “den indbyrdes Underviisning”, dateret Kragelund den 5. Marts 1839.
2. Anmodning om at indrette “egen Skole” for de Opvakes børn, dateret Kragelund den 29. Juli 1840. 12 underskrifter.
3. Genpart af kancelliskrivelse, sendt fra Skoledirektionen for Nørvang og Tørrild Herreder til Skolekommissionen for Østersnede Sogn, dateret 11. Maj 1841.
4. Skrivelse fra Skoledirektionen til Skolekommissionen med pålæg om at mulkttere de Opvakte for skoleforsømmelser, dateret 10. August 1841.
5. Skrivelse fra de Opvakte med fastholdelse af modstanden mod “indbyrdes Undervisning”, den nye salmebog m.m, dateret Kragelund den 23. September 1841. 18 underskrifter.
6. Skrivelse til det Kongelige danske Cancellie fra adskillige beboere i Kragelund Skoledistrikt og i Gammelsole Skoledistrikt med anmodning om at lade deres børn undervise af en af dem selv udvalgt og lønnet lærer. Dateret Kragelund og Gammelsole den 13. Oktober 1841.
7. Skrivelse fra kancelliet af 11. Januar 1842 til skoledirektionen videresendt til sognepræsten for Øster Snede sogn, Mossin, med tilladelse til at overlade “ansøgerne selv at sørge for deres børns anordningsmæssige undervisning”. Dateret 24. Januar 1842. Denne skrivelse findes i ekstra afskrevet eksemplar under samme løbenr.

8. Skrivelse til Kongen fra beboere i Østersnede Sogn med anmodning om "Frikiendelse for Gymnastikøvelser" for deres børn. Dateret den 11. Oktober 1843. 4 underskrifter.

9. Skrivelse fra kancelliet til skoledirektionen, videresendt sogneforstanderskabet for Østersnede med afslag på beboernes ønske om fritagelse for gymnastik. Dateret den 5. januar 1844.

Løbenr. 4.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Levnets Beskrivelse af afdøde Mads Andersen, forhen Skolelærer ved Gammelsole Privatskole.*

Afskrevet - formentlig af malermester Chr. Mortensen - efter en optegnelses- og sangbog, beroende hos Madsine Jensen i Solskov mark, optegnet den 5. August 1896.

Tre eksemplarer:

- 1) Kopi med 6 håndskrevne sider, A4-format.
 - 2) 6 håndskrevne sider med kuglepen.
 - 3) Kopi af Chr. Mortensens Bog nr. 0, 14 sider, indlagt i hvidt papir med maskinskrevet påskrift.
-

Løbenr. 5.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Afskrift af Karen Hansdatters sendebrev.*

Dateret 29. September 1812. Afskriftens rigtighed bekræftes nederst på siden, men afskrivningsdatoen kan ikke læses.

Vedrørende dette dokument, se Hegnsvads bog, side 33, hvor dokumentet dog er dateret 1811, og Kirkehistoriske Samlinger, III række, bind 2, side 529. Afskriften findes i mange eksemplarer i Hans Nielsens slægt.

To eksemplarer:

- 1) Folioark, skrøbeligt. Afskriften formentlig foretaget af Mathias Mikkelsen, Gammelsole.
 - 2) Maskinskrevet afskrift af 1), formentlig foretaget af Therkel Hansen.
-

Løbenr. 6.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Udskrift af en skrivelse til Amtsskoledirektionen for Vejle Amt.*

Dateret Øster Snede sogn den 20. Februar 1834. 6 underskrivere.

Afskrivere ukendt.

Findes i 2 eksemplarer:

- 1) 1 ark, tydelig latinsk skrift med spor af gotisk skrift i enkelte bogstaver.
- 2) 2 ark brevpapir, 21x27 cm, alle fire sider beskrevet, betydeligt senere afskrift end 1).

I skrivelsen afviser de Opvakte at lade deres børn undervise i religion efter Balles Lærebog og argumenterer indgående for deres kritik af den nye lærebog.

Løbenr. 7.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Udskrift af en ansøgning til Kong Frederik den Sjette.*

Dateret Øster Snede sogn den 3. Juli 1833. 8 underskrivere.

Afskrivere ukendt.

Findes i 2 eksemplarer:

- 1) afskrift foretaget 1921, 1 ark, tydelig latinsk skrift med gotiske spor som ovf.
- 2) 2 ark brevpapir, 21x27 cm, tre sider beskrevet, betydeligt senere afskrift end 1).

I ansøgningen beder de Opvakte om at blive forskånet for yderligere mulkter og udpantninger og om at "få deres børn oplærte og konfirmerede med den rene kristelige børnelærdom".

Løbenr. 8.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *En Skrivelse til Kongen Anno 1815.*

Afskrift, samt kopi efter en gammel afskrift. Afskriverne er ukendt.

Skrivelsen er dateret Vejle Amt, Raarup, Korning og Ølsted sogne den 28. Juli 1815. 10 underskrivere.

I skrivelsen anmoder de Opvakte om tilladelse til at lade deres børn lære Luthers Katekismus og Pontoppidans Forklaring, og om at få nedsat en kommission til at undersøge hvem der har mest skyld "i denne ulykkelige sag".

Løbenr. 9.

JA-hy7, blå ringbind Titel: [*Skrivelse fra de opvakte til Stænderforsamlingen.*]

Skrivelsen er udateret, men er ifølge Hegnsvads kapitel i "Vækkelsernes frembrud", bind IV, side 233, skrevet 1837-38. 38 underskrivere, heraf 7 fra Rårup Sogn, 6 fra Korning Sogn, 20 fra Øster Snede Sogn, 1 fra Hornstrup, 1 fra Grejs Sogn, og 3 fra Hedensted Sogn.

Afskriften er ligeledes udateret, men formentlig foretaget i 1921.

I skrivelsen anmoder de Opvakte om de stænderdeputeredes støtte til at give deres børn tilladelse til at få deres børn undervist efter de gamle lærebøger og argumenterer imod den nye lærdom, som de betegner som falsk.

Løbenr. 10.

JA-hy7, blå ringbind + SK-montre 2 Titel: [*Johanne Marie Jensdatters omvendelsesberetning og Forbundspagten 13. juni 1824.*]

3 A4-sider.

Maskinskrevet afskrift - ukendt afskriver. To eksemplarer, det ene er indlagt i hvidt dobbeltark med maskinskrevet påskrift.

Sproget er betydeligt moderniseret i forhold til originalen.

Originalen befinder sig i Mindestuens brandsikre boks – de to titler findes i samme bog, se løbenummer 28.

Omvendelsesberetningen er udførligt gennemgået i Kirkehistoriske Samlinger, 6.række, bind 2, 1936.

Løbenr. 11.

JA-hy7, blå ringbind Titel: [*Afskrift af nogle breve.*]

8 A4-ark med fotokopier af en afskrift, formentlig i en håndskrevet bog. Ukendt afskriver.

Brevene er følgende:

- a. Et Brev til Matthias Nielsen fra Hans Nielsen Smed i Korning, skrevet i Viborg Tugthus

den 12. Juli 1818 (findes i talrige afskrifter i slægtens eje, heraf flere i Mindestuen i kopi. Originalen findes i brandsikker box).

b. Et Brev fra Gaardmand Matthias Nielsen i Ikjær til Stedets Præst, Conf. Bechmann. Skrevet i Ikjær den 26. Juli 1812. –

c. Et udateret Brev skrevet af Gmd Therkel Pedersen i Ikjer, omhandlende hans omvendelse i "Anno 1812". Her findes kun knap halvdelen af brevet - det er aftrykt i sin helhed i Niels Thomsens: "De stærke jyder og haugianerne", p.124. –

d. Et brev, dateret 31. marts 1815, fra Mathias Nielsen, Ikjærgaard til Laurs F. Mortensen (kopi af afskrift i Chr. Mortensens Bog nr. 0, side 57-59, indlagt i hvidt dobbeltark med maskinskrevet påskrift).

Løbenr. 12.

JA-hy7, blå ringbind Titel: [*Afskrift af udtalelse fra assessor With.*]

1 folioark.

Afskriver ukendt - afskriften formentlig foretaget 1921.

Udtalelsen fra assessoren er udformet i anledning af de Opvaktes henvendelse til Stænderforsamlingen - *se løbenumrene 9 og 31*

Assessoren har ikke afskrevet sin udtalelse ordret, men efter hukommelsen.

Løbenr. 13.

JA-hy7, blå ringbind Titel: [*Afskrift af skrivelse til skolekommissionen for Øster Snede sogn.*]

1 ark, 23x21 cm.

Dateret Østersnede Sogn den 5. December 1835. 7 underskrifter.

Afskriver ukendt - afskriften formentlig foretaget 1921.

I skrivelsen anmoder de Opvakte om skolekommissionens forståelse for deres ønske om frihed til at lade børnene undervise i den rette lærdom.

Løbenr. 14.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Cancelliskrivelse af 15. Januari 1839.*

1 ark, 18x23 cm.

Afskriver ukendt - afskriften formentlig foretaget 1921.

I skrivelsen, der er stilet til Skoledirektionen for Bjerre-Hatting Herreder, gives tilladelse til "under visse Betingelser" at lade de Opvaktes børn undervise og konfirmere efter Pontoppidans Forklaring og en ældre Udgave af Catechismus.

Løbenr. 15.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Underdanigste Ansøgning.*

1 folioark. Original samt maskinskrevet afskrift.

Dateret Ringive Præstegaard 10. Februar 1859, og Ringive Præstegaard 11. April 1859.

I ansøgningen anmoder 112 beboere i Gadbjerg Sogn om indførelse af Kingos Salmebog ved gudstjenesten i Gadbjerg Kirke. Sognepræsten påtegner at mindst 2/3 af sognets skal tilslutte sig anmodningen. I den seneste påtegning fra sognepræsten anføres at der er fremkommet protest fra 60 bosiddende mænd i sognet; der kan derfor ikke gøres "videre Skridt til Sagens Fremme".

Løbenr. 16.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Efterminde. Stephan Jørgensen, født i Gl. Sole d. 8. Septbr. 1798, død i Gl. Sole d. 29. Oktb. 1883.*

1 A4-ark. Kopi af et håndskrevet mindedigt, digtet af Mathias Mikkelsen ved svigerfaderens død. Stephan Jørgensen ejede Bosballegård og var fra 1849 til 1858 lærer ved Privatskolen i Gammelsole.

Løbenr. 17.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Leiecontragt.*

Papirer vedr. leje af bygning til anvendelse som privatskole i Gammelsole.

Indhold:

1. Original lejekontrakt, folioformat, dateret 6. november 1843. Som udlejer er anført Peder Therkelsen, Solballegård, som lejere "paa egne og Øvrige Beboerens Vegne": Stephen Jørgensen og Christen Christensen. På side 2 har Mette Marie Søren Datter kvitteret for leje for juni termin 1858. - I et tillæg til kontrakten, dateret 29. august 1895, understreges at en ny lejekontrakt ikke sætter den oprindelige kontrakts første punkt ud af kraft, underskrevet af Therkel Jensen som ejer, samt Jens Jørgensen, Niels Christensen, Christen Christensen, Therkel Nielsen, Niels Peter Pedersen og Peder Gregersen som lejere; vitterlighedsvidner: Mathias Mikkelsen og Jørgen M. Christensen.

2. Original Leiekontrakt, dateret Gl. Sole den 29de August 1895, underskrevet af samme personer som ejer og lejere som ovenfor (tillæget). Kontrakten er tinglyst 6. September 1895, og i øvrigt forsynet med påtegninger indtil 28. Marts 1905.

3. To maskinskrevne afskrifter af lejekontrakten fra 1843.

Løbenr. 18.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Lejekontrakt.*

Original, maskinskrevet lejekontrakt i to eksemplarer, vedr. leje af hus til anvendelse som pøgeskole i Gammelsole, dateret 29. November 1910. Som udlejer underskrevet af Stephan Mikkelsen, som lejere af Niels Peter Pedersen, Jørgen Jensen, Niels Kristensen, Jens Peter Jensen og Hans P. Th. Hansen.

Forsynet med stempelmærke (20 Øre) fra Veile Amtstue.

Løbenr. 19.

ARKIV-sk1 + JA-hy7, blå ringbind Titel: *Regnskab for Indtægt og Udgift ved Bygningen af Gl. Sole Privatskole i Aaret 1895.*

Folioark, dobbeltark. 2 eksemplarer. Indtægter består helt overvejende af gaver fra beboere i Gammelsole, Baastrup, Solskov, Øster Snede. Regnskabet balancerer med kr. 2.314,71. - På bagsiden er skrevet: " Ved det at jeg har den Glæde at fremlægge dette Regnskab, opfylder jeg tillige en kær Pligt, ved paa Børnenes og egne Vegne at bringe de ædle Veldædere min erkendtligste Tak, ønskende af mit inderste Hjærte: Gud lønne Eder derfor! Gl. Sole, d. 10. Febr. 1896 Mathias Mikkelsen." Nederst på siden skrevet:

"Motto. Ved Skolerne Gud breder ud sit Navn, Vi bygte denne op, de mange Smaa til Gavn, Gud, sæt selv faste Piller, at staa i Tidens Strøm, Mod Leviathans Pusten, mod Løgn, mod

Tant og Drøm, O gid vor Efterslægt, maatte vorde saadan Æt, Som mene det for Gud med denne Skole ret, Gud være deres Skjold, og megen store Løn, Som staa ved Sandheds Ord, det er vort Ønsk og Bøn.”

Løbenr. 20.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Brev fra beboere i Baastrup til Skoledirektionen for Vejle Amt.*
Ark, 16x19 cm, blåligt papir, beskrevet med blæk. Brevet, der muligvis er en kladde, er dateret Juli 1817. Beboerne henviser til den dårlige skolevej til Gammelsole for deres børn og anmoder af den grund om at måtte “holde en duelig Lærer til vore egne Børn eller Ungdoms Undervisning”.

Indlagt i plasticlomme sammen med maskinskrevet afskrift.

Løbenr. 21.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Lærere som har været ansat ved Gl. Sole Privatskole.*

A4-ark, maskinskrevet (sandsynligvis af Therkel Hansen).

Listen omfatter samtlige 8 lærere ved hovedskolen 1842-1964 og 4 lærerinder og en lærer ved forskolen 1907-1965.

Indlagt i plasticlomme.

Løbenr. 22.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Medlemmer i Gl. Sole Privatskole.*

A4-ark, maskinskrevet, udateret (formentlig skrevet omkring 1980). Listen indeholder 23 navne fra Gammelsole, 13 navne fra Solskov, 4 fra Baastrup og 3 fra Øster Snede, i alt 43 navne. Listen er ajourført med overstregninger og tilføjelse af ordet “død”.

Indlagt i plasticlomme.

Løbenr. 23.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Optegnelser om Løsning Privatskole.*

3 A4-ark, håndskrevet, udateret. Optegnelserne er tilsyneladende udskrifter fra protokollen for Løsning Privatskole. De omtaler den første generalforsamling i 1906, skolens lærere, elevtal gennem årene, og økonomiske forhold ved skolens nedlæggelse i 1968.

Indlagt i plasticlomme.

Løbenr. 24.

JA-hy7, blå ringbind Titel: *Notat om ombygning af Gammelsole Privatskole.*

1) Ark papir, 11,5x18,5 cm, en side beskrevet, dateret 13. oktober 1887, samt

2) papirlap med regnestykke.

1) er skrevet af Mathias Mikkelsen og beskriver ombygning og istandsættelse af privatskolen i 1887. Udgifterne udtrykkes med en ligning.

2) skrevet af ukendt person, bringer udregningen af ligningen, hvorved ombygningens udgiftsbeløb afsløres som 580 kr.

Indlagt i plasticlomme.

Løbenr. 25.

Titel: *Slutseddel.*

3 A4-ark, maskinskrevet tekst.

Materialet omfatter:

- 1) slutseddel, dateret 2. april 1980, hvorved Gl. Sole privatskole overdrager et areal på ca. 120 kvadratmeter til Hedensted kommune for en købesum på kr. 960. Underskrevet af Chr. Laursen som sælger, borgmester Helge Nielsen, Hedensted byråd som køber.
 - 2) Udkast til slutseddel - enslydende med den endelige udformning.
 - 3) Følgeskrivelse, dateret 10. april 1980, fra Hedensted kommune, efter byrådets godkendelse af købet. Det købte areal tænkes anvendt til stianlæg.
- Indlagt i plasticlomme.
-

Løbenr. 26.

JA-hy7, blå ringbind Titel: [*Protestlister imod indførelse af ny tekstrække i 1885.*]

8 ark af varierende størrelse, beskrevet med 186 navne på beboere i Øster Snede Sogn, hovedsagelig fra Bøgballe, Kragelund, Båstrup og Solskov.

På en vedlagt maskinskrevet seddel har Therkel Hansen skrevet følgende:

“Syttende søndag efter trinitatis 1885 oplæste pastor Ipsen en kongelig anordning om at der nu var et arbejde i gang for at få ny evangelietekster, den såkaldte Anden tekstrække. Det vakte uro blandt de stærke Jyder i Øster Snede Sogn, og det forårsagede at man samlede protestunderskrifter imod. Disse protestlister, som her foreligger, er opsamlet ved nedbrydning af præstegården i 1970. Der har været flere lister, men af de dele af sognet, som disse lister omfatter, kan man se at stort set alle har protesteret.”

Løbenr. 27.

ARKIV-sk1 Titel: [*Papirer vedrørende Gammelsole Privatskole.*]

Samling af papirer, forskellige formater, ordnet i følgende grupper:

- 1) Lister over personer i skoledistriktet og deres bidrag. De ældste papirer stammer fra 1897, de yngste fra 1932. Listerne er ført af forskellige, bl.a. Mathias Mikkelsen og Peder Therkelsen Jensen.
 - 2) Vedtægter for Privatskolen, og for Mindestuen, papirer vedrørende brandforsikring, legater m.m, love og cirkulærer.
 - 3) Aflyste pantebreve vedr lån til privatskolen.
 - 4) Ansøgninger i forbindelse med ledigt lærerembede, anbefalinger m.m.
 - 5) Papirer vedrørende statstilskud, adresser fra skolens brugere til bestyrelsen for og imod statstilskud, ansøgningsskemaer om tilskud, regler for tilskud m.m.
-

Løbenr. 28.

BOX Titel: *Forbundsdokumentet af 13. Juni 1824*

Dette kirkehistorisk værdifulde dokument findes indskrevet i lille notesbog med stift bind sammen med Johannes Marie Jensdatters omvendeshistorie (*se løbenr. 10*).

JA-hy7, blå ringbind Kopi af maskinskrevet afskrift med moderniseret sprogbrug er indlagt i hvidt dobbeltark med påskrift på forside.

SK-montre2 Kopi af originalen med maskinskrevet kopi er udstillet i montre.

Løbenr. 29.

JA-hy8 Titel: *Brevsager 1834, Rigsarkivet, Kancelliet, 1. Departement, nr.3186*

27 sider, folioformat, med fotokopier af breve fra Kancelliet, Biskoppen i Ribe, Skoledirektion, Skolekommission, og beboere i Øster Snede Sogn.

Kopieringen er foretaget i Rigsarkivet, hvor brevene opbevares.

Den kopierede del af samlingen omfatter:

1. Kancelliets koncept til skrivelse af 6. December 1834 (siderne 90a+b, 91a+b, 92),
2. Skrivelse fra biskop Tage Müller, Ribe 22 April 1834 (siderne 100a+b, 101a+b), ,
3. Skrivelse fra Skoledirektionen af 13. August 1833 for Nørvangs og Tørrild herreder (side 102)
4. Skrivelse af 24. Juli 1833 fra beboere i Øster Snede Sogn (side 103),
5. Skrivelse af 3. Februar 1834 fra Skoledirektionen for Nørvang og Tørrild herreder (side 105),
6. Kancelliets koncept til skrivelse af 22. Marts 1834 til Vejle Amtsskoledirektion (side 111),
7. Skrivelse af 13. August 1834 fra Biskop Tage Müller (siderne 115a+b),
8. Skrivelse af 28. Februar 1834 fra Skoledirektionen for Nørvang og Tørrild herreder (side 116),
9. Skrivelse af 23. Februar 1834 fra beboere i Øster Snede Sogn (siderne 117a+b, 118),
10. Skrivelse af 12. August 1834 fra Skoledirektionen for Nørvang og Tørrild herreder (siderne 123a+b) ,
11. Skrivelse af 25. Juni 1834 fra beboere i Øster Snede Sogn (siderne 124a+b),
12. Skrivelse af 28. Juli 1834 fra Skolekommissionen for Øster Snede Sogn (siderne 125a+b, 126a+b),
13. udateret koncept til skrivelse fra Kancelliet (siderne 131a+b).

Note: kopiering foretaget af Johs. Østerlund Nielsen i forbindelse med udarbejdelse af emneopgave.

Indlagt i mappe af brun pap med håndskrevet påskrift.

Løbenr. 30.

JA-hy8 Titel: *Brevsager 1835, Rigsarkivet, Kancelliet, 1. Departement, nrr. 1072, 1147, 1690, 1847, 1971, 2111, 2148 og 3170.*

Fotokopier, indlagt i brun papmappe, format 27,5x37,5 cm . De enkelte numres sager er indlagt i hvidt dobbeltark med maskinskrevet påskrift.

Indhold:

1.

Nr. 1072, side 133a-134b, 5 kopiark: breve til direktionen for skolevæsenet i Nørvang-Tørrild herreder fra sognepræsterne i hhv. Nørup (20. oktober 1834) og Jelling (19. juni 1834), fremsendt gennem provst Laurberg, Balle. Sognepræsterne indberetter personer i deres sogne for modstand mod brug af Balles Lærebog i skolen.

2.

Nr. 1072, side 3-9. 7 kopiark:

- a. Brev af 31. marts 1835 fra direktionen for skolevæsenet i Nørvang-Tørrild herreder

til kancelliet med indberetning om situationen vedrørende lærebogsstriden. Brevene b-c-d er bilag til skrivelsen.

b. Brev af 25. februar 1835 fra skolekommissionen i Øster Snede Sogn til direktionen for skolevæsenet i Nørvang-Tørrild herreder med indberetning af forældre der nægter at lade deres børn undervise efter Balles Lærebog. Bilag 1.

c. Brev af 28. februar 1835 fra sognepræsten i Nørup til direktionen for skolevæsenet i Nørvang-Tørrild herreder med meddelelse om at den indberettede person har givet efter for myndighedernes krav. Bilag 2.

d. Brev af 5. marts 1835 fra sognepræsten i Jelling med meddelelse om at den indberettede person stadig ikke vil efterkomme det givne påbud. Bilag 3.

e. Kancelliets koncept til skrivelse af 11. april 1835 til Biskoppen over Aarhus Stift med anmodning om at forbyde sognepræsten i Rårup at konfirmere børn fra Øster Snede Sogn.

3.

Nr. 1147, side 1-5. 5 kopiark:

a. Bønskrift til Kongen af 3. marts 1835 fra en række beboere i Gammelsole, Øster Snede Sogn og en familie i Jelling Sogn om tilladelse til at lade børnene undervise efter den gamle lærebog. Biskoppens erklæring udbedes.

b. Erklæring af 13. april 1835 fra biskoppen i Ribe, Tage Müller.

c. Kancelliets koncept til skrivelse af 18. april 1835 til Biskoppen i Ribe og til Vejle Amtsskoledirektion med svar på beboernes anmodning.

4.

Nr. 1690. 18 kopiark:

a. Brev af 30. april 1835 fra sognepræst Bechmann, Rårup til kancelliet, om sin konfirmationspraksis i Rårup og (tidligere) i Hornborg og Hvirring. 2 kopiark.

b. Brev af 5. maj 1835 fra provst Plesner, Glud til biskoppen i Århus Stift, Paludan Müller, om modstanden imod Balles lærebog. 4 Kopiark.

c. Skrivelse af 12. maj 1835 fra biskop Paludan Müller, Århus til kancelliet, med forslag til hvorledes forholdes overfor de forældre der nægter at lade deres børn undervise efter Balles Lærebog. 4 kopiark.

d. Koncept til kancelliets skrivelse af 20. juni 1835 til biskoppen over Århus Stift om ovenstående sag. 2 kopiark.

e. Indberetning fra Øster Snede Sogns Skolekommission om Skolevæsenets Tilstand sidste Halvaar fra 1ste Novb 1834 til 1ste Mai 1835. Underskrevet af kommissionens medlemmer og dateret 3. juni 1835. 3 kopiark.

f. Indberetning fra Øster Snede Sogns Skolekommission om Skolevæsenets Tilstand sidste Halvaar fra 1ste Maj til 1ste Novbr 1835. Underskrevet og dateret 25. november 1835. 3 kopiark.

5.

Nr. 1847. 1 kopiark.

Koncept til skrivelse af 27. juni 1835 fra Kancelliet til biskoppen over Viborg Stift med anmodning om udtalelse i anledning af ansøgning om tilladelse til at lade børn undervise efter Pontoppidans Forklaring.

6.

Nr. 1971. 49 kopiark.

Indhold:

a. Brev af 23. marts 1835 fra provst Plesner, Glud til Stiftamtmand Hoppe, Vejle, om omrejsende prædikanters medvirken ved gudelige forsamlinger. 3 kopiark.

b. Brev af 30. marts 1835 fra provst Sauerberg, Balle til Stiftamtmand Hoppe Vejle, om samme sag som a. 4 kopiark.

c. Brev af 12. april 1835 fra Bjerre-Hatting herredskontor på Daugaard til Stiftamtmand Hoppe, Vejle om samme sag som a. 3 kopiark.

d. Erklæring af 13. april 1835 fra sognepræst Mossin, Øster Snede, om "De Opvakte" i Øster Snede Sogn. 3 kopiark.

e. Erklæring af 16. april 1835 fra sognepræsten i Uldum-Langskov, til by- og herredsfoged Hersleb, Vejle, om de Opvakte og deres forsamlinger. 3 kopiark.

f. Erklæring af 23. april 1835 fra sognepræsten i Kollerup, til by- og herredsfoged Hersleb, Vejle, om de Opvakte og deres forsamlinger. 3 kopiark.

g. Skrivelse af 25. april 1835 fra herredskontoret i Vejle til Stiftamtmand Hoppe, Vejle, om de Opvakes forsamlinger. 3 kopiark.

h. Skrivelse af 5. maj 1835 fra Vejle Amtskontor til kancelliet om de Opvakes forsamlinger og foranstaltninger derimod. 6 kopiark.

i. Koncept til skrivelse af 14. juli 1835 fra kancelliet til biskoppen over Ribe Stift vedrørende de Opvakte og deres forsamlinger.

j. Kladder til kancelliskrivelser. ikke daterede. 4 kopiark.

k. Skrivelse af 8. august 1835 fra biskop Tage Müller, Ribe til kancelliet om de Opvakes forsamlinger. 4 kopiark.

l. Erklæring af 30. august 1835 fra sognepræst Mossin, Øster Snede, om ikke-brug af Pontoppidans Lærebog i sognet og med oplysning om tre børn, konfirmerede i Rårup Sogn. 1 kopiark.

m. Skrivelse af 7. september 1835 fra sognepræsten i Kollerup til provst Laurberg, Balle, om lærebog ved konfirmationen. 2 kopiark.

n. Skrivelse af 11. september 1835 fra sognepræsten i Uldum til provst Laurberg, Balle om lærebog ved konfirmationen. 2 kopiark.

o. Skrivelse af 14. november 1835 fra biskop Tage Müller, Ribe til kancelliet, om brug af Pontoppidans Lærebog ved konfirmationen. 2 kopiark.

7.

Nr. 2111. 5 kopiark.

Indhold:

a. Skrivelse af 25. juni 1835 fra sognepræst Sveistrup, Nørup, til Direktionen for skole- og Fattigvæsenet i Nørvang-Tørrild Herreder, vedr. "Fruentimmeret Ane Kathrine Thomasdatter". 2 kopiark.

b. Skrivelse af 11. juli 1835 fra provst Laurberg, Balle, til kancelliet, vedrørende Ane Kathrine Thomasdatter "der regner sig blandt Opvakes Tal". 2 kopiark.

c. Koncept til skrivelse af 28. juli 1835 fra kancelliet til Vejle Amtsskoledirektion ved provst Laurberg. 1 kopiark.

8.

Nr. 2148. 5 kopiark.

Indhold:

a. Erklæring af 3. juli 1835 fra beboere i Øster Snede Sogn til Kongen med anmodning om at måtte beholde de gamle lærebøger. Påtegnet med erklæring fra stiftamtmand Hoppe, p.t. København 9. juli 1835. 4 kopiark.

b. Koncept til skrivelse af 1. august 1835 fra kancelliet til Vejle Amts Skoledirektion ved provst Laurberg. 1 kopiark.

9.

Nr. 3170. 3 kopiark.

Indhold:

a. Skrivelse af 3. oktober 1835 fra biskop Tage Müller, Ribe, til kancelliet, om afholdt visitats i Øster Snede Sogn. 2 kopiark.

b. Koncept til skrivelse af 24. november 1835 fra kancelliet til Biskoppen over Århus Stift med påbud om at forbyde sognepræsten i Rårup at konfirmere børn fra Øster Snede Sogn. 1 kopiark.

Note: kopieringen foretaget af Johs. Østerlund Nielsen i forbindelse med udarbejdelse af emneopgave. Indlagt i brun papmappe.

Løbenr. 31

JA-hy8 Titel: *Brevsager 1836, 1837, 1839, Rigsarkivet, Kancelliet, 1. Departement.*

Indhold:

1.

1836, nr. 540. 19 kopiark.

a. Skrivelse af 9. december 1835 fra sognepræst Mossin, Øster Snede, til biskop Müller (Ribe), med indberetning om to unge menneskers utilbørlige adfærd under præstens katekisation i kirken. - 2 kopiark.

b. Følgeskrivelse af 14. december 1835 fra biskop Tage Müller, Ribe, til Stiftamtmand Hoppe, Vejle, hvor sognepræstens klage bedes fulgt op med forhør af de to unge mennesker. 1 kopiark.

c. Erklæring (udateret) fra Anne Kathrine Hansdatter om hendes "Troes Grund og Bekiendelse", udarbejdet til brug ved politiforhøret. 3 kopiark.

d. Erklæring, dateret 4. januar 1835, fra Poul Pedersen om hans "Troes Grund og Bekiendelse", udarbejdet til brug ved politiforhøret. 3 kopiark.

e. Udskrivt af Nørvangs Tørrild Herreders Politiprotocol med referat af politiforhøret den 5. januar 1836 af tjenestekarl Poul Pedersen og pigen Anne Cathrine Hansdatter.

Underskrevet af Hersleb. 5 kopiark.

f. Skrivelse af 23. januar 1836 fra biskop Tage Müller, Ribe, til kancelliet med indstilling om at de to nævnte personer tildeles en advarsel for deres adfærd i kirken. 1 kopiark.

g. Koncept af skrivelse af 27. februar 1836 fra kancelliet til stiftamtmand og biskop med afgørelse i sagen - biskoppens indstilling følges.

2.

1836, nr. 2574. 9 kopiark.

Indhold:

a. Beretning og Betænkning om Skolevæsenets Tilstand i Nørvang og Tørrild Herreder under Veile Amt for Aaret 1835, udarbejdet af Direktionen for Skolevæsenet den 25. januar 1836. Underskrevet af Hoppe (stiftamtmand) og Laurberg (provst). 3 kopiark.

b. Skrivelse af 15. august 1836 fra Skolekommissionen i Øster Snede Sogn til direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, vedrørende de skolemulkter der er pålagt "De Opvakte" i anledning af vægring ved at benytte de nye lærebøger, skoleforsømmelser m.m. 2 kopiark.

c. Skrivelse af 23. august 1836 fra Direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, til kancelliet, om det håbløse i at vedblive at mulktene De Opvakte. Underskrevet Hoppe og Zahle. 2 kopiark.

d. Koncept til skrivelse af 17. september 1836 fra kancelliet til biskoppen over Ribe Stift, der anmodes om en udtalelse i anledning af nævnte sag.

e. Skrivelse af 28. september 1836 fra biskoppen i Ribe til kancelliet med svar på kancelliets forespørgsel. 2 kopiark.

3.

1836, nr. 2999. 2 kopiark.

Indhold:

Koncept til skrivelse af 3 oktober 1836 fra kancelliet til biskopperne i Ribe og Viborg samt direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, med kancelliets afgørelse i sagen vedrørende inddrivelse af skolemulkter.

4.

1837. nr. 168. 1 kopiark.

Indhold:

Koncept til skrivelse af 21. januar 1837 fra kancelliet til biskoppen i Ribe, med anmodning om erklæring i anledning af skolekommissionens anmodning om at lade mulkterne bortfalde.

5.

1837, nr. 539. 9 kopiark.

Indhold:

a. Genpart af skrivelse af 3. november 1835 fra direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, til sognepræst Mossin i Øster Snede, vedrørende inddrivelsen af skolemulkter. 1 kopiark.

b. Skrivelse af 1. december 1836 fra Øster Snede Skolekommission til direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, med anmodning om at lade de idømte skolemulkter bortfalde.

c. Skrivelse af 16. december 1836 fra direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, til kancelliet, vedrørende Øster Snede Skolekommissions vægring ved at inddrive mulkter. 3 kopiark.

d. Skrivelse af 28. januar 1837 fra biskop Tage Müller, Ribe, til kancelliet, med indstilling om at kommissionens medlemmer fritages for ansvar for mulkt-inddrivelsens ophør. 2 kopiark.

e. Koncept af skrivelse af 15. februar 1837 fra kancelliet til direktionen for skolevæsenet i Nørvang og Tørrild Herreder, med afgørelse om at skolemulkt-restancer bør bortfalde. 1 kopiark.

6.

1839, nr. 103. 5 kopiark.

Indhold:

a. Skrivelse af 10. oktober 1838 fra sognepræst Baumann, Hedensted-St.Dalby, til kancelliet, med anmodning om tilladelse til at konfirmere to børn fra Rimmerslund på grundlag af Pontoppidans Forklaring. 2 kopiark.

b. Erklæring af 24. oktober 1838 fra provst Plesner, Glud, der anbefaler at Hedensted-præstens anmodning imødekommes. Desuden Aarhus-biskoppens påtegning af 9. november 1838 med tilslutning til provstens holdning. 1 kopiark.

c. Koncept af skrivelse af 15. januar 1839 fra kancelliet til biskoppen over Aarhus Stift, hvori Hedensted-præstens ønske imødekommes. 2 kopiark.

7.

1839, nr. 126. 36 kopiark.

Indhold:

a. Erklæring af 3. juli 1835 fra beboere i Øster Snede Sogn til Kongen med anmodning om at måtte beholde de gamle lærebøger (se tillige løbenr. 30,8a). Underskrevet af 8 mænd fra sognet. 3 kopiark. Indsendt som bilag til den aktuelle sag.

b. Bønsskrift til Kongen fra beboere i Øster Snede Sogn om at få tilladelse til at deres undervises og konfirmeres efter de gamle lærebøger. Ikke dateret, men henvisning til ansøgning af 8. februar 1837. 2 kopiark

c. Bønsskrift til Assessor With (medlem af stænderforsamlingen), dateret Ikjærgaard den 25. februar 1837, fra en kreds af Opvakte, nemlig 5 fra Rårup Sogn, 6 fra Korning Sogn, 3 fra Hedensted Sogn, 19 fra Øster Snede Sogn, 1 fra Hornstrup Sogn, og 2 fra Grejs Sogn. På et bilag er desuden anført 1 fra Engum Sogn, 1 fra Øster Snede Sogn, 1 fra Sindbjerg Sogn og 3 fra Grejs Sogn. I bønsskriftet anmodes om at assessoren vil antage sig de Opvakes ønske om at børnene oplæres efter de gamle bøger. 4 kopiark.

d. Andragende af 28. april 1837 fra assessor With til kancelliet, hvori assessoren gør sig til talsmand for at de Opvakes bøn opfyldes. Andragendet er sendt med følgeskrivelse ad tjenestevejen til stiftamtmanden i Vejle Amt. 4 kopiark.

e. Følgeskrivelse til assessorens andragende, dateret 16. maj 1837 fra stiftsamtmanden til kancelliet. 1 kopiark.

f. Erklæring af 18. juli 1837 fra biskop Tage Müller, Ribe, til kancelliet, vedrørende de Opvakes bønsskrift og assessor Withs andragende. Biskoppen foreslår at visse præster bemyndiges til at konfirmere efter de gamle lærebøger udenfor den sædvanlige konfirmandundervisning. 4 kopiark.

g. Koncept til kancelliafgørelse med udtalelser fra flere af kancelli-kollegiets medlemmer, udarbejdet i perioden 20. juli 1837 til 29. december 1838. 8 kopiark.

h. Ansøgning, dateret Rårup den 6. september 1837, fra sognepræst H. Carstensen, Rårup, til kancelliet, om at to børn, Niels Mathiasen og Peder Johan Jensen, må blive konfirmeret efter Pontoppidans Forklaring. 2 kopiark.

i. Skrivelse af 20. september 1837 fra sognepræst Carstensen, Rårup, til provst Plesner, med attestation om de nævnte børns skolegang. 1 kopiark

j. Skrivelse af 24. september 1837 fra provst Plesner, Glud, med anbefaling af at der gives tilladelse til undervisning efter Pontoppidans Forklaring. 1 kopiark.

k. Skrivelse af 6. oktober 1837 fra biskop Paludan Müller, Aarhus til kancelliet, hvori biskoppen udtrykker betænkeligheder ved at imødekomme sognepræst Carstensens ansøgning. 3 kopiark.

l. 2 følgeskrivelser, formentlig til ovenstående nr.b, fra hhv assessor With af 20 marts 1838 og fra stiftamtmand Hoppe af 23. marts 1838 med anmodning om at de Opvæktes bønsskrift snart besvares. 2 kopiark.

m. Koncept af skrivelse af 15. januar 1839 fra kancelliet med tilladelse til at de Opvæktes børn undervises efter den gamle lærebog. 2 kopiark. - Desuden kopside med skrivelsens ordlyd, hentet fra Algreen-Ussing: Kongelige Reskripter og Resolutioner m.v. for Aaret 1839. København 1850, side 8-9.

Note: kopieringen er foretaget af Johs. Østerlund Nielsen i forbindelse med udarbejdelse af emneopgave. Indlagt i brun papmappe.

Løbenr. 32.

JA-hy8 Titel: *Brevsager 1840, 1841, 1846, Rigsarkivet, Kancelliet, 1. Departement.*

Indhold:

1.

1840, 1150. 1 kopiark.

Skrivelse af 28.marts 1840 til amtmanden for Vejle Amt om inddragelsen af de Christne i Preussen (se avisudklip fra bladet "Dagen")

2.

1841, 1936-1937. 15 kopiark.

a. Andragende af 29. juli 1840 fra 12 beboere i Kragelund, Øster Snede Sogn til skoledirektionen for Nørvang og Tørrild Herreder; der anmodes om tilladelse at drive sin egen skole i Kragelund for de Opvæktes børn med Mads Christensen som lærer. 1 kopiark.

b. Skrivelse af 7. august 1840 fra skolekommissionen for Øster Snede Sogn; kommissionen støtter beboernes ønske om egen skole og anbefaler kraftigt Mads Christensen som lærer. 1 kopiark.

c. Skrivelse af 7. december 1840 fra 16 beboere i Kragelund skoledistrikt, Øster Snede Sogn som svar på kancelliskrivelse af 19. november 1840 om Mads Christensen som *enelærer*; desuden tager man afslag på fritagelse for gymnastik i skolen til efterretning. 2 kopiark.

d. Indstilling af 29. januar 1841 fra skoledirektionen for Nørvang og Tørrild Herreder til kancelliet vedrørende de Opvæktes ønske om Mads Christensen som enelærer og om fritagelse for gymnastiske øvelser. 3 kopiark.

e. Skrivelse af 27. marts 1841 fra biskoppen i Ribe til kancelliet, indeholdende svar på kancelliskrivelse af 11 marts 1841; biskoppen fremfører en række betænkeligheder ved at imødekomme beboernes ønsker om egen lærer og om særbehandling i konfirmandundervisningen. 4 kopiark.

f. Koncept til kancelliets skrivelse af maj 1841 om undervisningsforholdene i Kragelund skoledistrikt. Konceptet indeholder talrige rettelser og tilføjelser. 4 kopiark.

3.

1846, nr. 2997-2998. 6 kopiark.

a. Ansøgning af 30. april 1846 stilet til kancelliet fra fem beboere i Grejs-Sindbjerg pastorat om tilladelse til at lade kancelliskrivelsen af 15. januar 1839 omfatte også deres område. vedlagt anbefaling fra præsten i Grejs-Sindbjerg. 2 kopiark.

b. Skrivelse af 15. maj 1846 fra skoledirektionen for Nørvang og Tørrild Herreder til kancelliet med anbefaling af det ansøgte. 1 kopiark.

c. Skrivelse af 13. juni 1846 fra biskop Tage Müller, Ribe til kancelliet, med modstræbende anbefaling af det ansøgte. 1 kopiark.

d. Koncept til skrivelse af 7. juli fra kancelliet til skoledirektionen for Nørvang og Tørrild Herreder og til biskoppen med imødekomme af det ansøgte. 2 kopiark.

Note: kopieringen er foretaget af Johs. Østerlund Nielsen i forbindelse med udarbejdelse af emneopgave. Indlagt i brun papmappe.

Løbenr. 33.

JA-hy8 Titel: [*Forskellige dokumenter fra De stærke Jyders kampår.*]

Dokumenterne foreligger i kopi.

Indhold:

1.

Henlagte sager j.nr. 191/1838, DK HV 45.

a. Skrivelse af 16. december 1837 fra sognepræst Carstensen, Rårup med forespørgsel om hvilke forholdsregler der bør tages overfor forældre, hvis børn forsømmer skolegang. 3 kopiark

b. Skrivelse af 6. januar 1838 fra provst Plesner, Glud, med anbefaling af eftergivenhed overfor de omtalte forældre. 1 kopiark.

c. Skrivelse af 12. januar 1838 fra biskop Paludan Müller, Aarhus, til kancelliet med udtalelse om sagen; biskoppen er stadig negativ overfor de Opvakte. 2 kopiark.

2.

Indkomne breve fra Vejle Amts vestre provsti 1836. C4 - 330 1833-1847. Ribe bispearkiv i landsarkivet i Viborg. 8 kopiark.

a. Oplysninger om Øster Snede, udarbejdet af sognepræst Schönau, dateret 22 december 1828. I 10 punkter omtales sognets antal gårde, huse, indbyggere, præstegård, kirke, skoler, tiendeydelse, præstekaldets indtægter og udgifter. Oplysningerne er fremsendt tjenstligt til amtsprovst Blicher, Gauerslund. Benyttet som bilag til d. - 3 kopiark.

b. Skrivelse af 16. marts 1836 fra kapellan H. Grauer, Arrild til biskop Tage Müller, Ribe, vedrørende et tilbud om at blive kapellan i Øster Snede. 2 kopiark.

c. Skrivelse af 31. marts 1836 fra sognepræst Mossin til biskoppen i Ribe med oplysning om nogle af præstekaldets indtægter. 1 kopiark.

d. Skrivelse af 31. marts 1836 fra sognepræst Mossin om Grauers ansættelse og aflønning som kapellan for Mossin. 2 kopiark.

e. Skrivelse af 7. maj 1836 fra kapellan Grauer, Arrild, til biskop Tage Müller, Ribe med accept af kapellanstillingen i Øster Snede.

3.

Indkomne breve fra Vejle Amts vestre provsti 1837 C 4 - 330 1833-1847. Landsarkivet i Viborg. Ribe Bispearkiv. 6 kopiark.

a. Ansøgning af 15. november 1837 fra husmand Jens Christensen, Baastrup, til biskop Müller, Ribe, om tilladelse til konfirmation af stedsøn under den befalede alder. 1 kopiark.

b. Skrivelse af 16. november 1837 fra sognepræst Mossin til biskoppen vedr. nævnte ansøgning; sognepræsten kan ikke anbefale. 1 kopiark.

c. Ansøgning af 21. november 1837 fra aftgtsmand Peder Hansen, Krollerup, om tilladelse til konfirmation af søn under den befalede alder. 1 kopiark.

d. Skrivelse af 23. november 1837 fra sognepræst Mossin til biskoppen vedr. nævnte ansøgning; sognepræsten kan anbefale ansøgningen. 1 kopiark.

e. Skrivelse af 7. december 1837 fra provst Zahle, Hveisel med nærmere oplysninger om de to børns skolekunderskaber og indstilling til biskoppen. 2 kopiark.

4.

Indkomne breve fra Vejle Amts vestre provsti 1838 C 4 - 330 1833-1847. Landsarkivet i Viborg. Ribe Bispearkiv.

a. Skrivelse af 12. marts 1838 fra sognepræst Mossin til biskop Müller, Ribe, med underretning om degnen N. Sindberg's død, bilagt skolekommissionens anbefaling af skolelærer Andersen som ny degn. 2 kopiark.

5.

Indkomne breve fra Vejle Amts vestre provsti 1845. C4 - 330 1833-1847. Ribe bispearkiv i landsarkivet i Viborg.

a. Erklæring af 8. februar 1845 fra Skolelærer Andersen, Kragelund Skole, til sognepræst Mossin, Øster Snede, om 6 skoleforstanderes fjernelse af bøger fra skolen den 7. februar 1845- Erklæringen indeholder fortegnelse over de fjernede bøger og over de bøger der er anbragt i stedet. 2 kopiark.

b. Afskrift af skrivelse af 10. februar 1845 fra sognepræst Mossin til skoledirektionen for Nørvang og Tørrild Herreder om seks skoleforstanderes fremmøde i præstegården den 1. februar 1845 og om den senere fjernelse af bøger fra skolen. 2 kopiark.

c. Skrivelse af 19. februar 1845 fra sognepræst Mossin til biskoppen i Ribe; sognepræsten underretter biskoppen om det passerede i forbindelse med skolebogssagen, og beklager sig samtidig over alle de trængsler han må udstå i sit embede. 2 kopiark.

d. Skrivelse af 20. maj 1845 fra sognepræst Mossin til biskoppen i Ribe som følgeskrivelse til en afskrift af det forhør som skoleforstanderne blev underkastet efter skolebogssagen. 2 kopiark.

e. Fortegnelse af 21. februar 1845 over de bøger der blev fjernet fra Gammelsole Skole af skoleforstanderne den 7. februar og erstattet af andre, udarbejdet og underskrevet af Skolelærer Jensen. 1 kopiark.

f. Udskrivt af Nørvang Tørrild Herreders Politie Protocol med referat af forhøret af skoleforstanderne den 2. april 1845 på Herredstingstuen i Vejle i anledning af deres bortfjernelse af skolebøger fra Gammelsole og Kragelund skoler. 13 kopiark.

g. Skrivelse af 16. november 1845 fra sognepræst Mossin til Biskop Müller, Ribe, med underretning om at sogneforstanderne har brændt de bortfjernede bøger i Steffen Jørgensens hjem. 2 kopiark.

Note: kopieringen er foretaget af Johs. Østerlund Nielsen i forbindelse med udarbejdelse af emneopgave. Indlagt i brun papmappe.

Løbenr. 34.

BOX + SK-montre1 Titel: [*Brev fra Hans Nielsen Smed til Mathias Nielsen 1818.*]

Dateret Viborg Tugthus, den 12. juli 1818.

Håndskrevet, 1 side + 11 linjer, på kraftigt brevpapir. Format: 21x34 cm. Svage spor efter segl til fastholdelse ved sammenfoldning. Ved seglets fjernelse er revet et lille hul i brevpapiret.

Udskrift: "Til Mattias Nielsen I Kier i Rorup Sogn ad Horsens at afleges hos Her Kiøbmand Andreas Fris boende paa Nørgade i Horsens".

Brevet, hvori Hans Nielsen Smed bl.a. fortæller om sin beslutning om at ansøge om audiens hos kongen for at forelægge De stærke Jyders sag, er beskrevet i Kirkehistoriske Samlinger, VI Række, Bind 5, side 506ff af K.F. Hafstrøm.

Brevoriginalen opbevares i brandsikker boks, kopi i montre.

Løbenr. 35.

BOX + SK-montre1 Titel: [*Brev fra Hans Nielsen Smed til sønnen Mikkel Hansen 1826.*]

Dateret Korning den 29 August 1826.

Håndskrevet, 1 side + 6 linjer, på kraftigt brevpapir. Format: 20,5x33,5 cm. Svage spor efter segl til fastholdelse ved sammenfoldning. Ved seglets fjernelse er revet et lille stykke af brevpapiret.

Udskrift: "Til Mikkel Hansen Korning staaer ved Granider Compagni i Kvater ved Fynbos paa sandanna gade Nom 55 ad Helsinggiør. Frirx" [formentlig "via Fredericia"].

Brevet, der fortæller nyt fra hjemmet og er ledsaget af smør og andre fødevarer, er beskrevet i Kirkehistoriske Samlinger, VI Række, Bind 5, side 506ff af K.F. Hafstrøm.

Brevoriginalen opbevares i brandsikker boks, kopi i montre.

Løbenr. 36.

SK-montre1 Titel [*Brev fra Jens Pedersen, Korning, til Hans Nielsen Smed i Viborg Tugthus 8. januar 1818.*]

Kopi af originalen og maskinskrevet afskrift, indlagt i montre. Se i øvrigt Niels Thomsens bog: "De stærke Jyder og haugianerne", side 126f.

Løbenr. 37.

SK-montre1 Titel: [*Brev fra Hans Nielsen Smed fra Viborg Tugthus den 20 September 1817.*]

Brevet er stilet til kone og børn samt åndelige søstre og brødre.

Kopi af originalen og maskinskrevet afskrift i montre.

Løbenr.38.

JA-gråt ringbind. Titel: IKJÆRSLÆGTEN.

Brevordner, grå, med titel på ryggen på grønt pap. Indeholder forskelligt materiale, hovedsageligt vedrørende Ikjærgårds historie og beboere 1818-1976. Materialet er deponeret i Mindestuen af Knud Ikjær, Rårup, ved åbent-hus-arrangementet i anledning af Mindestuens udvidelse 21. juni 2003, med udtrykkelig og underskrevet aftale om at materialet skal udleveres til medlemmer af Ikjær-slægten efter anmodning.

Følgende materiale findes i brevordneren:

1. Erklæring, dateret 21. juni 2003, om at papirerne efter anmodning kan udleveres til "efterkommere af Ikjær-slægten", underskrevet af Mindestuens formand, Svenning Pedersen, Gammelsole, og Knud Bille Ikjær, Rårup.
2. Duplikeret eksemplar af "Vedtægter for Mindestuen om De stærke Jyder".
3. Oversigt over mappens indhold. Maskinskrevet. Oversigten stemmer ikke helt med mappens indhold – se i stedet senere oversigt, der er vedlagt.
4. Skudsmaalsbog for Birthe Catrine Andersdatter, Ikjær, Raarup Sogn, Veile Amt. Udstedt i Raarup Præstegård den 6. October 1856 af Sognepræst J.A. Paludan. Birthe Andersdatter var datter af Anders Terkelsen, Ikjærgård, og døde ugift på Ikjærgård i 1918.
5. Anetavle for Ikjærgård-slægten:
 - a. Ikjær slægten, fra Niels Smed, ca.. 1670, til Stine Bøggild 1970. Maskinskrevet.
 - b. Else Hansdatter Mikkelsen og Mikkel Christensen Ikjærs for- og efterslægt. Fra Ikjærgaard-slægten 1660-1980. 2 ark. Maskinskrevet.
 - c. Ikjærslægten 1660-1985. Else og Mikkels efterslægt. 2 ark. Maskinskrevet.
 - d. Håndskrevet oversigt over Hans og Edith Ikjærs forslægt og børn. På gult folio-dobbeltark.
6. Maskinskrevet afskrift af skøde af 17. juni 1803, underskrevet af Poul Glud, Jensgaard, hvorefter Poul Glud tilskøder Mathias Nielsen Ikjærgaard "med fuldkommen Eiendomsret" i henhold til købekontrakt af 9. juni 1803.
7. Maskinskrevet artikel: Ikiergård som Fæstegård. Omhandler de sidste fæstere på gården, Mathias Nielsens slægt på "Bundgård" i Ølholm, Mathias Nielsens giftermål med Ane Thomasdatter, købet af Ikjærgård, og Mathias og Anes børn. 4 A4-ark. Artiklen er formentlig skrevet af Therkel Hansen, Øster Snede.
8. Maskinskrevet artikel: Ikjergård og De stærke Jyder. Oversigt over Tiden paa Ikjær fra 1802 fremover. Omhandler Peder Laursen, Fredensbjerg, Mette Bundgaard, gift med Jørgen Madsen fra Holstdal, Mathias Nielsen, Therkel Pedersen og hustru, Anders Therkelsen, Hans Mikkelsen og Mikkel Ikjær. 3 A4-ark. Skrevet af Therkel Hansen, Øster Snede.
9. Håndskrevet artikel: En interessant tilføjelse om Bundgaardslægten og dens betydning for det aandelige liv i Raarup Sogn. Skrevet af Jens Pedersen, Rårup, dateret Raarup den 10-2-1986. Omhandler Mette Bundgaard og hendes ægteskaber med Jørgen Madsen fra Holstdal, og med Anders Bertelsen fra "Elkjærgaard". 2 A4-ark. - Vedlagt er en kopi i A4-størrelse af billede fra Bundgaard i Ølholm 1916.
10. Artikel i Raarup-Kleis Kirkeblad februar 1928 om Glattrup privatskole. Artiklen er uden forfatterangivelse, så det må antages at den er skrevet af daværende sognepræst, senere biskop C.J. Skat Hoffmeyer. Artiklen rummer bl.a. afskrift af Jørgen Madsen s gavebrev fra 1839, og skildrer skolens historie indtil 1927. Kopi af kirkebladet, 8 A5-ark. Bag på sidste side er skrevet med kuglepen: "Til arkivet paa "Ikjærgaard" den 25-11-1979. med venlig hilsen Jens Pedersen".
11. Grav Minde Over Gaardmand Anders Therkelsen fra Ikjær, død 17. januar 1860. På anden

side er skrevet trøsteord til enken, Mette Kathrine Christensdatter, der stammede fra Florodegaard i Båstrup. Gravminde og trøsteord er skrevet af Stephan Jørgensen, Bosballegård, Gammelsole. Dokumentet er formentlig originalen.

12. Therkel Pedersens omvendelsesberetning. Et ark, 21,5x33 cm. Dokumentet er formentlig originalt, d.v.s. fra 1812. Vedlagt. to maskinskrevne afskrifter, dels af Therkel Hansen, dels af Johannes Stidsen.

13. Gravminde for Therkel Pedersen og Hustru. Et ark, 21x17 cm. Det kan ikke afgøres om dokumentet er originalt fra 1851, med det kan være tilfældet. Vedlagt er en håndskrevet og en maskinskrevet afskrift, dels af Therkel Hansen, dels af Johannes Stidsen.

14. Brev, formentlig fra Anders Therkelsen, Ikjærgård, til Ane Cathrine Hansdatter, Solskov Mark. Måske afskrift af originalen? Et ark, 21,5x17,5 cm. Vedlagt to maskinskrevne afskrifter, dels af Therkel Hansen, dels af Johannes Stidsen.

15. To attester:

1. Dødsattest for Birthe Cathrine Andersen, [datter af Anders Therkelsen], død 1918, den 3. juni på Hornsyld Sygehus, begravet den 8. juni 1918 på Rårup Kirkegård, 75 år gammel. Hun har hele sit liv opholdt sig på Ikjærgård i Rårup Sogn. Attesten er udskrift af Rårup Sogns Kirkebog, dateret den 11. juni 1918, underskrevet af sognepræst Andr. Barfod.
2. Kvitting for modtagelse af kr. 10.000 af Mikkel Mathiasen Kristensen, underskrevet Gl. Sole den 18. Juni 1904 af Stephan Mikkelsen.

Note: på bagsiden af kvitteringen er skrevet at Therkel Hansen har oplyst at der må være tale om medgift til Karen Hansdatter (Hans Mikkelsens datter), gift med Stephan Mikkelsen. Denne oplysning er ikke bekræftet, og er tvivlsom; Stephan Mikkelsen og Karen Hansdatter blev gift i 1897. Der er snarere tale om et arveforskud, hvilket skifteprotokollen vil kunne oplyse nærmere om.

16. En skrivelse til Hans Nielsen Smed fra Karen Hansdatter, Korning, dateret den 29. september 1812. Maskinskrevet afskrift, formentlig foretaget af Therkel Hansen.

Dette såkaldte "Sendebrev" indeholder en befaling, som Karen Hansdatter hævder er Guds åbenbaring, og som påbyder Hans Nielsen at ophøre med at smede for de vantro. Sendebrevet findes i i talrige afskrifter hos de stærke Jyders efterkommere (se også løbenr. 5).

17. Brev, dateret 12. juli 1818, skrevet i Viborg Tugthus af Hans Nielsen Smed til Mathias Nielsen, Ikjærgård.

- a. Maskinskrevet afskrift i A4-format.
- b. Maskinskrevet afskrift i A5-format, dobbeltark.
- c. Kopi af originalen.

Talrige afskrifter findes hos efterkommerne, se også løbenr. 11 og 34. Originalen findes i boksen.

18. Brev, dateret Ikjær den 31 Marts 1815, fra Mathias Nielsen, Ikjærgård, til Ole Knudsen og Laus Mortensen.

- a. Håndskrevet kopi, A5-format, dobbeltark, ukendt afskriver.
- b. Maskinskrevet afskrift, ikke helt komplet, formentlig foretaget af Therkel Hansen.
- c. Maskinskrevet afskrift, foretaget af Johannes Stidsen.

Brevet findes i mange afskrifter i privatpersoners eje. Se også løbenr. 69 i afdelingen Håndskrevne.

19. En Skrivelse til Kongen Anno 1815.

Håndskrevet afskrift på folioark. Afskriveren er ukendt.

Skrivelsen er dateret Vejle Amt, Raarup, Korning og Ølsted sogne den 28. Juli 1815. 9

underskrivere, bl.a. Mathias Nielsen, Ikjærgård, Hans Nielsen, Korning, Therkel Pedersen, Korning, senere Ikjærgård.

I skrivelsen anmoder de Opvakte om Kongens tilladelse til at lade deres børn lære Luthers Katekismus og Pontoppidans Forklaring, og om at få nedsat en kommission til at undersøge hvem der har mest skyld "i denne ulykkelige sag". – Afskriften findes i stort antal hos underskrivernes efterkommer. Se også løbenr. 8.

20. En henvendelse til Kongen, dateret Øster Snede Sogn, den 30. januar 1846. I skrivelsen anmodes om fritagelse for at svare gebyr til sognets offentlige skoler. Underskrevet af Niels Jensen, Stephan Jørgensen, Baltzer Nielsen og Peder Therkelsen.

Samtidig "udskrivt" i folioformat, samt maskinskrevet afskrift, 2 A4-ark, formentlig skrevet af Therkel Hansen, og nyere afskrift, foretaget af Johannes Stidsen.

21. Skrivelse, dateret Øster Snede Sogn den 23. september 1839, om tilbagebetaling af idømte mulkter. Uden underskrifter.

Skrivelsen i den foreliggende skikkelse kan være en kladde til den afsendte udgave (der findes dog ikke noget kendt brev af denne karakter i Mindestuens arkiver). Det vides ikke hvem der har skrevet "kladden", der kan gættes på sognepræsten, herr. Mossin. Desuden en håndskrevet afskrift, foretaget af Therkel Hansen, og en maskinskrevet afskrift, foretaget af Johannes Stidsen.

22. Afskrift fra Løsning pastorats Embedsbog af skrivelse fra Biskop Paludan Möller om Cancelliets tilladelse til at de Opvakte lader deres børn undervise efter Pontoppidans Forklaring.

Folioark, beskadiget i venstre side forneden, underskrevet af sognepræst M. Plesner, Glud, afskriftens rigtighed bevidnet af Sognepræst Grüner, Løsning. Desuden håndskrevet afskrift, foretaget af Therkel Hansen, og maskinskrevet afskrift, foretaget af Johannes Stidsen. – Se tillige løbenr. 14.

23. Fotografier

a. Ikjærgaards stuehus, formentlig fotograferet fra taget på en af udlængerne. 13x18 cm. Sort-hvid.

b. Fra Ikjærgaard. Bag på fotografiet er skrevet: Hans og Peter sept. 80 ved Ikjærgaard. Hans er formentlig den nuværende ejer af Ikjærgaard. 13x18 cm, sort-hvid.

24. Koekoppe-Indpodnings-Attest for Hans, Søn af Mikkell Hansen, Korning, dateret 20. september 1848, udstedt af distriktslægen.

25. Vielsesattest for Hans Mikkelsen og Mette Catrine Christensdatter, udstedt den 4. august 1862 af sognepræst J.A. Paludan, Rårup. Påtegnet med erklæring fra Bjerre herredsret, dateret 9. august 1862, om at attesten gælder som adkomst på Ikjærgård for Hans Mikkelsen. –

Folioark. – Håndskrevet afskrift af en del af dokumentet, foretaget af Therkel Hansen.

Maskinskrevet afskrift, foretaget af Johannes Stidsen.

26. To breve til Hans Mikkelsen fra N.B. Kousgaard, forlagsboghandler, København.

a. Brev, dateret København, den 15. december 1902. Dobbeltark, 13x20,5 cm, fire sider beskrevet med blæk. – I brevet anmoder brevskriveren om Hans Mikkelsens støtte til hans plan om at udgive Luthers Kirke- og Huspostille og anbefale sagen til venner (d.v.s. de stærke Jyder) i Rårup og andre sogne. Kousgaard nævner at boghandler Edelmann i Horsens agter at udgive en lignende postille, men håber at vennerne vil slutte op om hans plan. Det ser dog ud til at Kousgaards plan ikke blev realiseret; Edelmanns udgave fra 1903 er den eneste danske der findes fra den tid i Mindestuen.

b. Brev, dateret København, den 26. januar 1903. Tre dobbeltark, 13x20,5 cm, i alt 12 sider beskrevet med blæk. Brevskriveren mindes udgivelsen af huspostillen med

kobberstik i 1868, men størstedelen af brevet omhandler den modvilje der har rejst sig blandt en del af De stærke Jyder mod Kousgaards udgivelser, specielt i Korning og Øster Snede Nordsogn. Han anmoder om Hans Mikkelsens støtte i denne sag der gør brevskriveren "bitterlig ondt".

27. Brev fra Mathias P. Christensen, Kragelund, til Hans Mikkelsen, Ikjærgård. Brevet er dateret 22. april 1895 (d.v.s. kun en måneds tid før brevskriveren døde). Brevet omhandler et problem vedrørende heste, og foreslår i øvrigt aftale omkring majdag, hvor brevskriverens datter Karen skal i plads på Ikjærgård. Dobbeltark, 13x21 cm, 1 side + 9 linjer beskrevet med blæk.

28. Lykønskningstelegram til sølvbrudeparret gårdejer M. Christensen, Hvidovre Frederiksberg den 16. oktober 1921, fra 20 familier i Rårup og Øster Snede sogne.

29. Fotografier.

- a. 3 billeder fra Jensgaard i Glud, som Ikjærgård var fæstegård under indtil 1803.
- b. Fra slægtsstævnet i Korning den 15. juli 1956. Der var ca. 430 deltagere.
- c. Billede af 37 medlemmer af slægten, taget sommer 1956 på Ikjærgård. Fortegnelse over personerne på billedet er vedlagt.
- d. Billede af ca. 75 personer, formentlig taget på Ikjærgård. Ukendt årstal.

30. Avisudklip.

- a. Horsens Folkeblad, 25. februar 1946: nekrolog over M. C. Ikjær, død 22. februar.
- b. Vejle Amts Folkeblad, 2. december 1991: nekrolog og dødsannonce over amtsrådsmedlem Jens Pedersen, Rårup, død 1. december.
- c. Vejle Amts Folkeblad, ukendt dato: nekrolog over Mathias Jensen, Båstrup, død 1. oktober 1991.
- d. Horsens Folkeblad, 17. juli 1976: "De stærke Jyder" skildret i bogform. Artikel om udgivelsen af Hans Borup Jakobsens bog om De stærke Jyder.
- e. Vejle Amts Folkeblad, februar/marts 1981: omtale af Carl Bundgaards begravelse i Langskov Kirke og af mindesamværet i Ølholm forsamlingshus.
- f. Vejle Amts Folkeblad, ukendt dato: artikel af amtsrådsmedlem Jens Pedersen, Rårup: De to privatskoler i Glattrup i Raarup Sogn.
- g. Vejle Amts Folkeblad, ukendt dato, men efter 1982: artikel af amtsrådsmedlem Jens Pedersen, Rårup: Den hellige rokkedrejer i Glattrup og brylluppet på Bundgård i Ølholm.
- h. Vejle Amts Folkeblad, 21. januar 1981: Højborgene Ikjærgård i Rårup og Bundgård i Ølholm. Kronik, skrevet af amtsrådsmedlem *Jens Pedersen*, Rårup, forbindelsen mellem de to centre for de opvakte i 1800-tallets begyndelse.
- i. Vejle Amts Folkeblad, sommeren 1981: referat fra Vejle Amts historiske Samfunds årsmøde i Gramrode, hvor bl.a. Hans Borup Jakobsen fortalte om De stærke Jyder.

31. Bøger:

- a. Raad mod de almindeligste Sygdomme hos de vigtigste Huusdyr, til Brug for Bondealmuen. Efter det kongelige danske Cancellies befaling forfattet af P. C. Abildgaard. – Prentet forside, nederst er skrevet: Ikier 1832, skrevet af A.T.Sen Ikier. 50 unummererede sider, fuldt beskrevet med blæk. 11x17,5 cm. Heftet.
- b. Skatte-Quitteringsbog for Selveier Anders Terkildsen i Ikjær, Raarup Sogn 1847-1860. På side 35 er skrevet verset: Nu velan et frejdigt mod, samt tyske sætninger der ikke kan identificeres, underskrevet af H. Mikkelsen, ved 6te Regiment, 1. Bataillon, 1te Compani, No. 90 i Slesvig. Også på side 71 er skrevet tyske sætninger, der ikke kan tydes. På bogens forreste omslag er klæbet et såkaldt "Forstærkningspas", der udviser

at Hans Mikkelsen af Korning er ansat i Forstærkningen fra den 1. januar 1867 at regne. udstedt af 1. Udskrivningsdistrikt den 3. oktober 1866

- e. Hefte med afskrifter af
1. Karen Hansdatters Sendebrev af 29. September 1812.
 2. Mathias Nilsens brev til Ole Knudsen og Laurs Mortensen af 31. marts 1815.
 3. Johannes Marie Jensdatters omvendeshistorie 1807.
 4. Forbundsdocumentet af 13. juni 1824 med underskrifter.
 5. Gravskrift over Ane Mikkelsdatter af 13. november 1841
 6. Om Børnetugt, af Johan Arndt.
 7. Et brev fra Martin Luther til hans syge mor Margarethe Luther 1531.
 8. Udtog af Martin Luthers brev til hans syge far Hans Luther 1530.
 9. Afskriverens identitet er ikke kendt, kan muligvis være Mikkil Hansen. Nederst på sidste side er sat et stempelaftryk: Th. Mikkelsen, Gm. Sole, men dette kan ikke tolkes som afskriverens navn, højst som ejernavn.
- c. Bog med afskrifter af
10. Johanne Marie Jensdatters omvendeshistorie. Prentet.
 11. Forbundsdocumentet. Uden underskrifter. Prentet.
 12. Hans Nielsens brev til Mathias Nielsen fra Viborg Tugthus 12. juli 1818.
 13. Mathias Nielsens brev til sognepræst Bechmann af 26. juli 1812.
 14. Therkel Pedersens omvendeshistorie.
 15. Mathias Nielsens brev til Ole Knudsen og Laurs Mortensen 1815.

På første side er skrevet med blæk: Denne Bog tilhører Mikkil Hansen og Hustru Else Mathias Datter paa Korning Mark den 22. April 1849.

32. Korrespondance vedrørende egnsspil om de stærke Jyder.

- a. Skrivelse af 19. september 1986 fra sognepræsten i Rårup, Ole Frederiksen, formanden for Raarup menighedsråd, Niels Norup, gårdejer Knud Ikjær og gårdejer Niels Hansen, til fru Eva Ehmsen, Juelsminde. I brevet redegøres for den modstand der næres mod opførelse af et egnsspil om De stærke Jyder.
- b. Skrivelse til Vejle Amts kulturudvalg af 24. november 1986 fra Ole Frederiksen, Knud Ikjær og Niels Norup, hvor modstanden fastholdes.
- c. Kopi af skrivelse af 12. december 1986 fra Vejle Amts kulturudvalg til Koordinationsgruppen vedr. temadagene "Fyraften-fritid", med afslag på tilskud til egnsspillet.

33. **JA-sk16: Regnskabsbog** 1900-1933, ført af Mikkil Mathiasen Christensen Ikjær (1873-1946), Ikjærgaard. Linierede, unummerede sider, format: 12x34,5 cm. Indbinding: pap med påklæbet brunt papir, skindryg med guldornamenter. På forside og på forperm er skrevet "Knud Ikjær", et barnebarn af Mikkil Ikjær. - Regnskaberne omfatter alment regnskab 1900-1933, lønregnskaber for skyldnere, fodermestre og andre tjenestefolk i forskellige perioder indenfor dette tidsrum, samt i perioden 1910-1918 for den gård i Hvidovre, som Mikkil Ikjær købte da han aftjente sin værnepligt kort før 1900. Sønnen Hans Ikjær, var i en kort årrække omkring 1930 bestyrer på Hvidovregården, inden han overtog "Ikjærgaard".

34. I plastomslag ved siden af brevordneren:

Forskellige optegnelser vedrørende Bundgaard i Ølholm og Lundgaard i Raarup.

A4-format. På forsiden foto af Rårup Kirke. Øverst på forsiden skrevet med kuglepen: Knud Ikjær.

Indhold:

- a. Hans Andersen Hansens optegnelser om Bundgaardslægten, særlig Mette Bundgaard,

nedskrevet omkring 1914. 18 maskinskrevne sider.

b. Elkærगाards historie, beskrevet af Jens Pedersen, Elkærगाard i 1981. 3 maskinskrevne sider.

c. Kopi af avisartikel: ”De to privatskoler i Glattrup i Raarup Sogn, skrevet af Jens Pedersen 18. marts 1981.

d. Kopier af fotografier af medlemmer af Bundgaard-slægten m. fl. - 8 A4-ark.

e. Kopi af kronik: ”Ikjærगाard i Rårup og Bundgård i Ølholm”, af Jens Pedersen, Rårup, fra Vejle Amts Folkeblad 21. januar 1981.

f. 2 stamtavler af Rårup-slægter. 2 maskinskevne ark.

g. Kopi af side 209-213 fra Martin Schwarz Lausten: Danmarks Kirkehistorie: De første folkelige vækkelsesbevægelser. De stærke Jyder. 6 A4-ark

Løbenr. 39.

JA-hy8 Titel: *Skrivelse til Kongen af 29. september 1813* fra seks personer i Raarup Sogn om tilladelse til at bruge Pontoppidans Forklaring ved deres børns undervisning og konfirmation.

De seks underskrivere er Peder Laursen, Fredensbjerg, Peder Pedersen, Nøttrup, Jens Madsen, Kragborg, Jens Andersen, Skævlund, Niels Jørgensen, Lundgaard, og Rasmus Sørensen, Brunsvang. Brevet foreligger som kopi af originalen, men er aftrykt i Kirkehistoriske Samlinger, 3. række, bind II, p. 536-541.